

Høringsnotat vedrørende udkast til nyt cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner

Udkast til nyt cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner har været sendt i høring i perioden fra den 23. oktober 2020 med frist for afgivelse af høringssvar den 16. november 2020.

Der er modtaget i alt otte høringssvar, som alle indeholder bemærkninger. Følgende høringssvar har afgivet bemærkninger til cirkulærudkastet: Dansk Erhverv, Energiforum Danmark, IDA, BrancheFælleskabet for Intelligent Energi (iEnergi), Københavns Universitet (KU) og Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Rådet for Grøn Omstilling, SYNERGI og TEKNIQ Arbejdsgiverne.

I det følgende vil de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar blive gennemgået efterfulgt af Energistyrelsens bemærkninger for hvert enkelt emne. Energistyrelsens bemærkninger er markeret med *kursiv*. For detaljerede oplysninger om høringssvarenes indhold henvises der til de fremsendte høringssvar, som kan ses på Høringsportalen.

Notatet er disponeret efter følgende punkter:

1. Generelle bemærkninger
2. Energispareforpligtelser og udarbejdelse af energieffektivitetsplaner
 - 2.1. Energispareforpligtelserne, jf. § 7
 - 2.2. Energieffektivitetsplaner, jf. § 8
3. Energieffektiv adfærd og energikrav ved køb af produkter og tjenesteydelser, jf. § 9
4. Indberetning af energiforbrug m.v., indberetning af energieffektivitetsplaner og krav om etablering af fjeraflæselige målere m.v.
 - 4.1. Indberetning af energiforbrug m.v. og indberetning af energieffektivitetsplaner, jf. §§ 10 og 11
 - 4.2. Krav om installering af fjeraflæselige målere m.v., jf. § 12
5. Energieffektive bygninger
 - 5.1. Energitkrav ved indgåelse m.v. af lejeaftaler og ved køb af bygninger, jf. §§ 15 og 16
 - 5.2. Fastsættelse af krav om datadrevet energiledelse m.v.
6. Forbehold for omkostningseffektivitet, økonomisk gennemførlighed og rentabilitet m.v.
7. Øvrige bemærkninger

Kontor/afdeling
Center for
energieffektivisering

Dato
11-12-2020

J nr. 2020 - 10603

/ANT

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

1. Generelle bemærkninger

De generelle bemærkninger til høringsudkastet er overordnet positive.

Energiforum Danmark finder, at udkastet meget fint dækker intentionerne i EU's energieffektivitetsdirektiv om statslige bygninger og den politiske aftale, og roser bl.a. krav om indrapportering af forbrugsdata, krav om udarbejdelse af planer om energieffektivisering, krav til bygningers energimæssige ydeevne, krav om energieffektive indkøb og faste målsætninger med metodefrihed inden for bestemte rammer. Dog bemærkes, at kravene fortjener større udbredelse, f.eks. til regionale og kommunale bygninger, som udgør en langt større andel af den samlede bygningsmasse, og det tilføjes, at klimamålsætningerne ikke vil kunne opnås uden krav til den øvrige offentlige bygningsmasse.

Dansk Erhverv bakker op om indsatsen, men anbefaler, at cirkulæret udvides ved, at der sættes fokus på CO₂-reduktioner, og at politikken for offentlige indkøb strammes op med mere ambitiøse klimamål og fælles krav.

IDA glæder sig bl.a. over, at både planer og afrapporteringer vil blive offentliggjort på ministeriernes hjemmesider.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bakker op om initiativet, idet de bemærker, at det offentlige bør gå forrest og vise vejen for de øvrige erhverv, ligesom staten bør indfri rentable besparelser og dermed skabe råderum for bedre offentlig service.

iEnergi hilser fokus på de statslige bygningers bidrag til den grønne omstilling overordnet velkomment, men gør også opmærksom på, at forståelsen af energieffektive bygninger bør udvides i indeværende cirkulære med henblik på at optimere bygningsmassens samspil med det resterende energisystem.

KU og DTU finder generelt ansvarsfordelingen og planlægningen for energieffektiviseringsindsatsen bekymrende, idet ministerierne skal fremlægge en plan for energieffektivisering, men det findes uklart, om planen vil udgøre en overordnet strategi eller en liste over konkrete tiltag, hvor der rejses bekymring for, at der spilles tiltag ind, som ikke tager højde for universiteternes virke. Der opfordres til, at ministerierne koordinerer deres energieffektiviseringsplan med de enkelte institutioner og styrelser.

Rådet for Grøn Omstilling bemærker, at offentlige institutioner har et særligt ansvar for at gå i front med den grønne omstilling, da det offentlige spiller en stor rolle i den samlede økonomi som arbejdsgiver, indkøber, bygningsejer m.v.

Derudover bør staten også være et godt eksempel for andre i samfundet og vise, at det er muligt at nå de politiske mål for den grønne omstilling. Med udgangspunkt i, at der er eksempler fra kommuner, der på kortere tid har realiseret større besparelser, end der stilles krav om i cirkulæreudkastet, bemærkes bl.a., at energisparemålsætningen findes uambitiøs.

SYNERGI finder ambitionsniveauet for statens bygninger for lavt, og hæfter sig ved, at det overordnede ambitionsniveau for 2030 fremstår uklart, at private udbydere bør få lettere adgang til at udføre energibesparelser for staten og resten af den offentlige sektor, at det offentlige bør gå foran, og at kortsigtede driftsoptimeringer ikke må blive en barriere for energieffektiviseringer. Hertil tilføjes, at der bør indføres krav til energirenoveringer i alle offentlige bygninger.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen kvitterer for de generelt positive tilkendegivelser i forhold til cirkulæreudkastet.

Med hensyn til bemærkninger om, at indsatsen bør udbredes til kommuner og regioner bemærkes, at Energistyrelsen på baggrund af bl.a. regeringens forståelsespapir og Klimaaftale om energi og industri m.v. fra 2020, vil indlede dialog med kommunerne og regionerne vedrørende energieffektivisering i denne del af den offentlige byggemasse. Modellen for de tiltag, som vil kunne indgå i en sådan indsats er under udarbejdelse og afventer således endelig afklaring.

Energistyrelsen kan endvidere med hensyn til bidrag til klimamålet og CO₂-reduktioner bemærke, at cirkulærets overordnede formål er at udgøre grundlaget for energispareindsatsen i statens institutioner. I energispareindsatsen indgår dog også tydelige elementer af klimatiltag. Ud over energieffektiviseringens selvstændige bidrag til klimamålet, omfatter cirkulæret krav om vurdering af øget anvendelse af VE-energi ved opførelse af nye bygninger og gennemrenovering, samt nye krav til de enkelte ministerier om udarbejdelse af redegørelser for udfasning af olie- og gasfyr til fordel for konvertering til grøn energi.

Herudover tilføjes, at den nye energispareindsats for statens institutioner på flere punkter er mere ambitiøs end den eksisterende indsats. Energisparemålet ligger numerisk på niveau med det gældende energisparemål. Disse energibesparelser skal realiseres i tillæg til energibesparelser gennemført i de seneste 11 år, hvor der har været kvantitative krav om at reducere energiforbruget i de statslige bygninger. Der er i denne periode gennemført store energibesparelser. Dermed vurderes de lavest hængende frugter at være høstet, hvilket medfører, at det kan være både sværere og dyrere at identificere og gennemføre tilstrækkelige energireduktioner til at leve op til kravene. Derudover indføres der med energieffektivitetsplanerne et nyt, strammere krav end tidligere, hvilket vil medføre en mere entydig ramme og systematisk tilgang for ministeriernes arbejde med at opfylde energisparemålene,

og som vil understøtte ministeriernes udfasning af brug af fossile brændsler til bygningsopvarmning. Det centrale i planerne er, at ministerierne skal redegøre for, hvordan de planlægger at opnå deres energibesparelsesmål og gennemføre en frivillig udfasning af fossil, individuel opvarmning. Endelig er ambitionsniveauet øget ved at adskille energisparekravet, som følger af energieffektivitetsdirektivet (energibesparelser i bygninger ejet og benyttet af den statslige forvaltning) fra det nationale mål. I den gældende indsats har målene overlappet, således at energibesparelser, der realiseres i medfør af EU-forpligtelsen, også har talt med i opnåelsen af det nationale sparemål, hvormed en opfyldelse af det ene mål bidrager til opfyldelse af det andet. I den kommende indsats er de to energisparemål adskilt, således at de omfatter de energiforbruget i forskellige bygninger. Samlet set er der dermed Energistyrelsens vurdering, at de krav, som følger af cirkulæreudkastet, udgør et øget ambitionsniveau sammenholdt med de eksisterende krav.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til de mere specifikke afsnit herunder.

2. Energispareforpligtelser og udarbejdelse af energieffektivitetsplaner

2.1. Energispareforpligtelserne, jf. § 7

Rådet for Grøn Omstilling finder målsætningen uambitiøs og foreslår, at der fastsættes et besparelsesmål på mindst 15 pct. frem til 2030, samt udfasning af fossile brændsler inden 2025. SYNERGI finder ligeledes besparelsesmålene meget lave, hvis sammenholdt med tidligere, og bemærker, at ambitionsniveauet for energibesparelser i de statslige bygninger ser ud til at have været langt højere i perioden 2010-2020, end indsatsen for de kommende år frem mod 2030.

Rådet for Grøn Omstilling finder endvidere målsætningen uklar, da den er angivet som "energibesparelse", hvori der bl.a. indgår en korrektion for eksterne forhold, der påvirker energiforbruget. Det bemærkes, at dette findes problematisk ved større bygningsporteføljer over en længere periode, fordi de eksterne forhold normalt ikke er velbeskrevet i denne situation.

KU og DTU bemærker, at 2020 ikke er velegnet som reference, da COVID-19 har medført lukninger og hjemsendelser, som har betydet et reduceret energiforbrug i forhold til tidligere år. Det vil betyde, at der skal spares yderligere, end hvis referenceåret havde været et "normalår", hvorfor det anbefales, at referenceåret ændres til 2019. Det bemærkes endvidere, at det ikke fremgår af cirkulæret, om der er dokumentationskrav i tilfælde af eksterne forhold, der påvirker energiforbruget.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

For så vidt angår indsatsens ambitionsniveau henvises der til energistyrelsens bemærkninger i afsnit 1, hvortil det bemærkes, at den nye energispareindsats for statens institutioner på flere punkter er mere ambitiøs end den eksisterende indsats.

Endvidere bemærkes, at der ved sparemålenes opgørelse er taget udgangspunkt i "energibesparelser", idet det er "energibesparelser", der lægges til grund ved opfyldelsen af energisparemålene, som følger af EU's energieffektivitetsdirektiv, som energispareindsatsen gennemfører dele af. Korrektionen for eksterne forhold sker ved graddagekorrigering af varmekonsumet, samt ændringer i areal og årsværk. Ministerierne indberetter som led i den årlige indberetning af energiforbrug m.v. data vedrørende areal og årsværk, som danner grundlag for korrektionen af varmekonsum iht. areal og elforbrug iht. årsværk.

Energistyrelsen er enig i betragtningerne om, at 2020 ikke er et hensigtsmæssigt år som reference for den nye energispareindsats på grund af COVID-19 og de effekter, det har haft for energiforbruget dette år. Energistyrelsen vil derfor beregne en fremskrivning af energiforbruget for ministerierne på baggrund af energiforbruget i 2017, 2018 og 2019. Besparelsesmålet for den kommende energispareindsats vil tage udgangspunkt i dette fremskrevne energiforbrug.

2.2. Energieffektivitetsplaner, jf. § 8

KU og DTU finder dokumentationskravene til de enkelte institutioner uklare, og der spørges ind til, om der er frihed i forhold til, hvorledes energieffektivitetsplanen skal se ud. Det anbefales, at der ikke stilles krav til, hvorledes en del af dokumentationen skal afleveres, da det vil kunne føre til, at der bruges ressourcer på at tilpasse dokumentation et bestemt format.

Rådet for Grøn Omstilling finder kravet om udarbejdelse og indberetning af energieffektivitetsplaner positivt, men det findes uklart, hvordan ministerierne skal håndtere energispareindsatsen i praksis i de tilfælde, den vil være delt mellem ministerier, f.eks. hvor Bygningsstyrelsen ejer bygningerne. Det fremhæves, at der bør fastlægges formkrav til planerne, og at ministerierne bør pålægges at implementere databaseret energiledelse. Formkravene til planerne foreslås udarbejdet på grundlag af systematikken for energiledelse.

IDA bemærker, at de gerne ser, at energieffektivitetsplanerne også understøtter grønne indkøb, og at det bør være en del af energispareindsatsen at vurdere de produkter, der investeres i ud fra et livscyklusperspektiv, herunder i forhold til materialevalg. Det tilføjes, at vurdering af rentable energiprojekter bør suppleres med et totalomkostningsperspektiv (TCO).

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker indledningsvist, at de nye energieffektivitetsplaner primært har til formål at understøtte overholdelsen af de fastsatte energisparemål, og at planerne som udgangspunkt vil udgøre en oversigt over det enkelte ministeries overordnede tilrettelæggelse af dets energispareindsats med henblik på overholdelse af energispareforpligtelserne, som ministeriet har efter cirkulærets § 7. For så vidt angår ansvarsfordelingen for henholdsvis at overholde energisparemålene og udarbejdelse af energieffektivitetsplaner, er det placeret der, hvor det er vurderet at være størst handlerum til at gennemføre energibesparelser. Ansvarsfordelingen i forhold til udarbejdelsen af energieffektivitetsplaner vil således følge ansvaret for energispareforpligtelsen.

Det betyder, at ansvaret for indfrielse af energispareforpligtelsen i § 7, stk. 1, dvs. i bygninger, som den statslige forvaltning ejer og benytter, er placeret hos de ministerier med institutioner, som ejer en del af denne bygningsmasse (f.eks. Transport- og Boligministeriet via Bygningsstyrelsen og Justitsministeriet via bl.a. Kriminalforsorgen m.v.). Dette er et nyt element i forhold til den eksisterende energispareindsats. Det vil således også være disse ministerier, som pålægges ansvaret for i deres energieffektivitetsplaner at sikre, at de påkrævede oplysninger om denne del af bygningsmasse fremgår, og at de overordnede tiltag, der skal beskrives i planerne, er med til at understøtte, at målet kan nås.

Energispareforpligtelsen, der følger af § 7, stk. 2, omfatter de bygninger, som ministerierne og deres tilhørende institutioner benytter, og som ikke er omfattet af spareforpligtelsen i § 7, stk. 1, samt de pågældende ministeriers samlede øvrige energiforbrug. I de tilfælde, hvor statslige institutioner lejer bygninger, hvor Bygningsstyrelsen er kontraktpart i forhold til udlejer, vil ansvaret for at lade disse bygninger indgå i sparemålet pålægges Transport- og Boligministeriet, da Bygningsstyrelsen har til opgave på statens vegne at indgå lejekontrakter med private. Energistyrelsen har efter en supplerende høring af ministerierne valgt at imødekomme et forslag herom fra Transport- og Boligministeriet. Transport- og Boligministeriet får dermed også ansvaret for, at bygningerne og sparetiltag for denne del af bygningsmassen indgår i deres energieffektivitetsplan. For alle andre bygninger, vil det være de enkelte ministerier med institutioner, som benytter disse bygninger, der vil være ansvarlige for at sikre tilstrækkelige energibesparelser. Ligeledes vil der i forhold til energiforbrug, som ikke hører til bygningens drift, være de enkelte ministerier med institutioner, som har det "øvrige energiforbrug", der vil være ansvarlig for at realisere besparelser heri. De ansvarlige ministerier skal sikre opnåelse af sparemålet på de 10 pct., samt at oplysninger om bygningerne og overordnede sparetiltag fremgår af ministeriets energieffektivitetsplan.

Selvom ansvaret er fordelt mellem de forskellige ministerier, forudsætter spareforpligtelsens gennemførelse, at der er et samarbejde mellem ministerierne

med fokus på opnåelse af energisparemålene, især i de situationer, hvor der er en ejer-lejer-relation.

Med hensyn til udarbejdelsen af energieffektivitetsplanerne bemærkes, at det vil være op til ministerierne at bestemme, hvordan de finder det mest hensigtsmæssigt at tilrettelægge og prioritere forskellige indsatser for at indfri energisparemålene, herunder om der i første omgang fokuseres på større ejendomme og lejemål. Ministeriet skal dog beskrive og redegøre for tiltagene i energieffektivitetsplanerne. Energistyrelsen anbefaler dog, særligt for energisparemålet omfattende de bygninger, den statslige forvaltning ejer og benytter, at ministerierne starter med at energioptimere bygninger med energimærker for dårligere energimæssig stand. I planerne udelukkes det ikke, at ministerierne også inkluderer andre hensyn, der kan være vigtige i den sammenhæng. Men det er et centralt element i cirkulæret i form af planerne, at ministerierne redegør for deres overordnede tiltag for at sikre tilstrækkelige energibesparelser til at kunne indfri sparemålene.

Energistyrelsen tilføjer hertil, at energieffektivitetsplanerne vil blive en integreret del af den eksisterende indberetningsdatabase, og at der ved udarbejdelsen af planerne vil kunne trækkes på indberettet data om energiforbrug, ejerforhold, BBR-data, areal, årsværk m.v. Energieffektivitetsplanerne er tiltænkt et fast layout, som det vil være muligt at hente ned elektronisk, således at der skabes synlighed omkring ministeriernes energispareplan, bygningsportefølje, energiforbrug og yderligere relevante informationer. Yderligere uddybende information om sparemålene og energieffektivitetsplanerne vil fremgå af vejledningen til det nye cirkulære.

3. Energieffektiv adfærd og energikrav ved køb af produkter og tjenesteydelser, jf. § 9

IDA udtrykker glæde over, at cirkulæret inddrager indkøb af energieffektive produkter og tjenesteydelser og foreslår, at resultater fra denne foranstaltning også indberettes til Energistyrelsen, jf. cirkulærets indberetningskrav.

Dansk Erhverv bakker generelt op om energikrav til alle ministerier med tilhørende institutioner m.v. ved indkøb af produkter og tjenesteydelser, som beskrevet i cirkulæreudkastet. Dog anbefales en udvidelse, således at klima- og miljøkrav også vil indgå som et konkurrenceparameter ved de statslige indkøb. Det bemærkes, at en stor del af klimabelastningen fra bygninger ikke stammer fra driften og energiforbruget men fra materialer. Det foreslås, at der fastsættes et mål om, at 50 pct. af alle indkøb senest i 2025, skal udnytte TCO-principper og funktionskrav, hvortil det tilføjes, at TCO, livcyklusberegning og funktionskrav er nødvendige for at drive den grønne omstilling i det offentlige.

Rådet for Grøn Omstilling finder det positivt, men utilstrækkeligt, at energikravene til indkøb tager udgangspunkt i energimærkning. Der henvises til strategien for grønne offentlige indkøb og foreslås, at der sker en tværgående koordinering af indkøb med henblik på at bruge statens markedskraft som drivkraft for udvikling af grønnere produkter. Dette kunne evt. udvides til udvikling og anvendelse af databaseret energiledelse, der kunne danne skole inden for den private servicesektor og lignende, hvor ESCO-udbud også kan overvejes. Endelig foreslås, at der ved statslige indkøb forpligtes til at anvende Energistyrelsens indkøbsanbefalinger, som er offentliggjort på Energistyrelsens hjemmeside.

SYNERGI anbefaler ligeledes, at cirkulæret i højere grad samtænkes med strategien for grønne offentlige indkøb. Endvidere henvises til EU-Kommissionens "renoveringsbølge" og intentioner om at gøre det lettere at investere på tværs af den offentlige og private sektor ved renoveringsprojekter, og det anbefales, at statslige institutioner får mulighed for at udbyde aftaler om effektivisering af driften på ESCO-vilkår, så der kan sættes skub i markedet.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker indledningsvist, at cirkulærets overordnet formål er at udgøre grundlag for energispareindsatsen i statens institutioner. I energispareindsatsen indgår dog også tydelige element af klimatiltag og den indgår også som en del af Strategi for Grønne Offentlige Indkøb. Energispareindsatsen i statens institutioner nævnes således i strategien i forbindelse med andre initiativer heri. I strategien foreslås det blandt andet, at der indføres krav om, at staten fremadrettet kun køber LED-lys i de to bedste energiklasser på markedet, og dermed udfaser andre lyskilder.

Endvidere tilføjes, at de indkøbskrav, som i medfør af cirkulæret er målrettet de statslige institutioner, er uddybet og præciseret i vejledningen til gældende cirkulære og vil blive videreført og yderligere uddybet vejledningen til det nye cirkulære. I vejledningen til gældende cirkulære henvises der bl.a. til Energistyrelsens indkøbsvejledninger, der ligger på spareenergi.dk, som alle offentlige indkøbere opfordres til at bruge.

Energistyrelsen har noteret sig de fremsendte bemærkninger og vil lade dem indgå i de videre overvejelser om løbende revidering af cirkulærets forpligtelser.

4. Indberetning af energiforbrug m.v., indberetning af energieffektivitetsplaner og krav om etablering af fjer aflæselige målere m.v.

4.1. Indberetning af energiforbrug m.v. og indberetning af energieffektivitetsplaner, jf. §§ 10 og 11

KU og DTU gør særligt opmærksom på, at ansvaret for at indberette de påkrævede oplysninger primært vil ligge hos de enkelte institutioner, som ikke nødvendigvis har ressourcer til en omfattende indberetning. Endvidere bemærkes, at indberetningen er for detaljeret, og at detaljerede oplysninger i stedet kunne bruges af de enkelte institutioner i deres egen kontekst. Herudover bemærkes, at det faktiske årsforbrug ikke tager højde for kolde og varme år samt sæsonudsving i forhold til varmekonsumet, som ved graddagekorrigering, der også skal tilpasses de enkelte institutioners forhold.

Herudover findes begrebet "procesenergi" unuanceret formuleret, og det findes problematisk at adskille al procesenergi fra bygningsenergi. Der ses også en udfordring i at spare på procesenergien, da den i stort omfang forsyner universitetets kerneydelse, nemlig forskningsaktiviteter. Det anbefales derfor, at der fastsættes undtagelser i cirkulæret for bestemte forhold, hvor procesenergien ikke kan energieffektiviseres yderligere og er essentiel for forskningsaktiviteter.

Med hensyn til indberetning af tomgangsforbrug, antal kvadratmeter og årsværk pr. adresse, ejer- og lejeforhold, samt energimærke af bygninger anbefales at indberetningskravene udgår. For så vidt angår tomgangsforbrug bemærkes, at det forudsætter en individuel dataanalyse af alle bygninger, samt etablering af et energiregistreringssystem, som indsamler al data, hvilket er meget ressourcetungt. For så vidt angår indberetning af antal kvadratmeter og årsværk pr. adresse bemærkes, at KU og DTU ikke på nuværende tidspunkt har opdelt årsværk på enkelte adresser, da ansatte løbende flyttes rundt mellem kontor i én bygning og forskningsfaciliteter i én eller flere andre, hvorfor en opdeling ikke er mulig eller forventes at give værdi. Herudover kan kvadratmeter findes på BBR-meddelelser. Med hensyn til ejer- og lejeforhold bemærkes, at løbende ændringer internt på universiteterne gør det svært at opgøre disse forhold entydigt, samt at oplysningerne bør kunne findes andre steder. For så vidt angår energimærker bemærkes, at de finder, at energimærkerne ikke har fundet en form, hvor de giver værdi i forhold til de ressourcer, der bruges på dem.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at der ikke lægges op til at fastsætte krav om opdeling af energiforbrug i energiarter, og at de derved finder, at der ikke vil være grundlag for en opgørelse af det fossile energiforbrug og planlægning af udfasning af fossile brændsler generelt. Det foreslås, at redegørelsen i energieffektivitetsplanerne vil omfatte udfasning af fossile brændsler generelt, således der også kommer fokus på øvrige anvendelser.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker indledningsvist, at der i forhold til den årlige indberetning af energiforbrug m.v. er tale om en videreførelse af allerede gældende krav, hvortil der kun er tilføjet, at krav om indberetning af ejer- og lejeforhold ikke kun omfatter den statslige forvaltning, men alle statslige institutioner. Det er endvidere

Energistyrelsens vurdering, at der i forhold til indberetning kun stilles krav om oplysninger af væsentlig værdi for energispareindsatsen, herunder for at kunne foretage korrektioner for eksterne forhold ved opgørelse af ministeriernes energibesparelser. For så vidt angår korrektion for eksterne forhold henvises til Energistyrelsens bemærkninger i afsnit 2.1.

Hertil kan Energistyrelsen bemærke, at kravet om opdelingen i energiforbrug til bygningers drift og øvrigt energiforbrug kun omfatter bygninger, der ejes og benyttes af den statslige forvaltning, dvs. departement, styrelser og lign. Der opfordres dog til, at energiforbruget, hvis muligt, også opdeles i den øvrige bygningsmasse, da det vil give et forbedret grundlag for at vurdere energieffektivitetstiltag.

Med hensyn til procesenergi bemærkes, at Energistyrelsen har igangsat en høring af de ministerier, der forventes at have procesenergi med henblik på at foretage en nærmere præcisering af begrebet. En nærmere uddybelse af, hvad der forstås ved procesenergi i medfør af cirkulæret, vil fremgå af vejledningen til cirkulæret, og der vil være en aktiv drøftelse med de ministerier, hvor der er behov for at opdele bygnings- og procesenergi. For så vidt angår tomgangsenergi bemærkes, at dette indberetningskrav også kun er målrettet bygninger, der ejes og benyttes af den statslige forvaltning, men at det opfordres til, at energiforbruget i øvrig bygningsmasse også opdeles, jf. bemærkningen ovenfor. Hertil kan også tilføjes, at tomgangsenergi som forstået i medfør af cirkulæret, omfatter længerevarende tomme bygninger eller byggepladser. Dette er i vejledningen til gældende cirkulære uddybet ved, at der med tomgangsenergi forstås "Energiforbrug i ikke-udlejede arealer og bygninger eller bygninger, som på anden måde står tom." Dette vil videreføres til vejledningen til det nye cirkulære.

Med hensyn til bemærkninger om udfordringer med opgørelse af årsværk pr. adresse bemærkes, at Energistyrelsen vil drøfte en mulig løsning for dette med de relevante ministerier. Endvidere er indberetningsbestemmelsen i forhold til disse oplysninger i cirkulæret ændret, således at det fremgår, at indberetning af antal benyttede kvadratmeter og antal årsværk kan angives på anden måde efter aftale med Energistyrelsen, hvor der er tale om særlige omstændigheder.

Med hensyn til ejer- og lejeforhold bemærkes, at det er Energistyrelsens forståelse, at disse oplysninger kan forventes at være til institutionernes rådighed.

Med hensyn til indberetning af energimærkning bemærkes, at dette krav retter sig mod ministerierne som led i udarbejdelsen af energieffektivitetsplanerne og dermed ikke mod de enkelte institutioner. Det følger dog allerede af gældende cirkulære, at ministerier med tilhørende institutioner m.v. på deres hjemmeside skal offentliggøre udarbejdede energimærker og energimærkningsrapporter. Dette krav videreføres med det nye cirkulære, men vil kunne tages op til revurdering, når

energieffektivitetsplanerne skal indberettes i 2022. Energimærkerne vurderes at være et vigtigt instrument i energispareindsatsen, da fordelingen af energimærker i statens institutioner er med til at give et overordnet indtryk af besparelses- og renoveringspotentialerne i bygningerne.

For så vidt angår bemærkningen om opdeling af energiforbruget på energiarter, og at redegørelsen i energieffektivitetsplanerne bør omfatte udfasning af fossile brændsler generelt, bemærkes, at der med redegørelsen lægges op til, at ministerierne som en del af energieffektivitetsplanen udarbejder en opgørelse af olie- og gasfy.

4.2. Krav om installering af fjernaflæselige målere m.v., jf. § 12

Energiforum Danmark bemærker, at der til krav om etablering af fjernaflæselige målere ikke stilles krav om aktiv anvendelse af målerne, og at et stort potentiale for aktiv energistyring og datadrevet energiledelse dermed går tabt.

TEKNIQ Arbejdsgiverne anbefaler ligeledes, at der stilles krav om at fjernaflæselige (inkl. afregningsmålere) kan tilbyde mulighed for at hente data via en API-løsning, således at det for de statslige institutioner eller dennes kontraktlige tredjepart vil være muligt at etablere automatisk dataopsamling og dermed sikre, at der kan etableres datadrevet energiledelse i statens institutioner.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen har noteret sig ovenstående bemærkninger om, at der bør stilles krav om, at de fjernaflæselige målere og data, som indhentes, skal anvendes aktivt. Energistyrelsen kan oplyse, at dette allerede sker i en del af den statslige bygningsmasse, herunder ved anvendelse af EnergyKey. Endvidere er der som led i en understøttende indsats bl.a. indsat et afsnit i vejledningen til gældende cirkulære om, hvordan energiledelse kan bruges i bygningsdriften. Dette vil videreføres og udbygges i vejledningen til det nye cirkulære. I forbindelse med udarbejdelse af vejledning til energieffektivitetsplanerne, vil der som et understøttende frivilligt værktøj udarbejdes materiale i form af "energihandlingsplaner", der vil tage udgangspunkt i de principper, der ses i ISO 50001 energiledelsessystem, som ministerierne med tilhørende institutioner kan benytte på bygningsniveau, med henblik på at understøtte arbejdet med energiledelse på bygnings/ejendomsniveau.

5. Energieffektive bygninger

5.1. Energikrav ved indgåelse m.v. af lejeaftaler og ved køb af bygninger, jf. §§ 15 og 16

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker vedrørende energikrav ved indgåelse af lejeaftaler m.v., at kravet om overholdelse af renoveringsklasse 2 i bygningsreglementet finder anvendelse ved renovering, men tager ikke hensyn til bygningens energimæssige stand. Det anbefales i stedet, at der – i tillæg til den obligatoriske energimærkningsrapport ved udleje – skal foreligge resultater af et eftersyn af henholdsvis ventilations- og varmeanlæg, hvor der ikke er rentable besparelser.

Rådet for Grøn Omstilling finder ligeledes med hensyn til energikrav ved køb af bygninger, at anvendelsen af renoveringsklasser er uhensigtsmæssig, idet renoveringsklasserne benyttes til beskrivelse af den energieffektivisering, der opnås ved et renoveringsprojekt. Der anbefales i stedet, at der stilles krav om, at bygningen skal have energimærke B, hvilket svarer til energirammen i renoveringsklasse 2, og at kravet differentieres afhængig af bygningens alder, således at bygninger opført efter år 2000 skal leve op til strengere krav.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker, at energikravet ved indgåelse af lejeaftaler og køb af bygninger er fastsat med udgangspunkt i EU's energieffektivitetsdirektiv. Der er med cirkulæret fastsat bestemmelser, der gennemfører dele af energieffektivitetsdirektivets bestemmelser om energieffektivitetskrav ved statslige indkøb, herunder ved køb og indgåelse af lejeaftale om bygninger. Det følger af energieffektivitetsdirektivet, at den statslige forvaltning kun køber eller indgår lejeaftaler for bygninger, der som minimum opfylder de mindstekrav til energimæssig ydeevne, som den pågældende medlemsstat har fastsat i medfør af artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. Dette svarer til kravet om renoveringsklasse 2, som er fastsat i bygningsreglementet.

Energistyrelsen kan hertil bemærkes, at renoveringsklasse 2 svarer til energimærke B, hvilket også er nærmere uddybet i vejledningen til gældende cirkulære. Den vejledende tekst herom vil videreføres med yderligere uddybning i vejledningen til det nye cirkulære.

5.2. Fastsættelse af krav om datadrevet energiledelse m.v.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at det undrer, at der ikke stilles krav om datadrevet energiledelse.

iEnergi foreslår, at cirkulæret tilføjes krav om, at energiforbrug og tekniske anlæg i de omfattede institutioners bygninger overvåges og styres på tværs af intelligente anlæg med tovejskommunikation. Endvidere anbefales, at omfattede institutioner opfordres til at afsøge muligheden for samarbejde med lokale el- og varmeselskaber om at tilbyde fleksibelt forbrug og det tilføjes, at der bør arbejdes

målrettet for, at standarden på området for intelligente bygninger i den statslige bygningsmasse løftes.

TEKNIQ Arbejdsgiverne opfordrer til, at flere data for statens institutioner bliver offentligt tilgængelige, hvortil det bemærkes, at seneste forbrug er fra 2018, ligesom der udelukkende er tale om årsforbrug. Det anbefales, at data fra statens institutioner bliver tilgængelige i realtid, da det vil kunne understøtte identificering af potentialer for eventuelle rådgivere m.v. såvel som give inspiration til andre virksomheder i forhold til døgnkurver, sæsonafhængige nøgletal, forbrug uden for åbningstid m.v.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

For så vidt angår krav om anvendelse af datadrevet energiledelse, henviser Energistyrelsen til bemærkninger i afsnit 4.1. om energiledelse generelt.

Energistyrelsen bemærker endvidere, at det på spareenergi.dk er muligt at finde energiforbruget i staten på institutionsniveau, og Energistyrelsen arbejder løbende på at forbedre og gøre data mere tilgængelige. For statens institutioner bemærkes dog, at indsatsen også omfatter institutioner, hvor disse oplysninger af navnlig sikkerhedsmæssige hensyn ikke vil blive frigivet.

Derudover bemærkes, at der er igangsat understøttende aktiviteter i forhold til datadrevet energiledelse i kommuner og regioner i forbindelse med udmøntningen af initiativet "Energieffektive og intelligente bygninger". Anbefalinger fra dette initiativ samles i en hvidbog, der vil være tilgængelig på Energistyrelsens hjemmeside, hvor statens institutioner vil have mulighed for at finde inspiration til det videre arbejde med datadrevet energiledelse.

Endelig gør Energistyrelsen opmærksom på, at Energistyrelsen i forbindelse med arbejdet med den såkaldte Bygningshub undersøger muligheder for at samle og udstille bygningsdata og energiforbrugsdata, herunder fjernvarmedata.

Energistyrelsen vil lade de fremsendte bemærkninger indgå i de videre overvejelser om løbende revidering af cirkulærets forpligtelser.

6. Forbehold for omkostningseffektivitet, økonomisk gennemførlighed og rentabilitet m.v.

Rådet for Grøn Omstilling, Energiforum Danmark, SYNERGI og TEKNIQ Arbejdsgiverne finder de undtagelser, der fremgår af cirkulæret i forhold til energikrav ved indkøb af produkter og tjenesteydelser, køb af bygninger og indgåelse af lejeaftaler om bygninger, bekymrende. Det drejer sig navnlig om de undtagelser, der finder anvendelse i de tilfælde, hvor det ikke vurderes omkostningseffektivt, økonomisk gennemførligt, generelt bæredygtigt eller teknisk

egnet at overholde energikravet, eller hvor der ikke er tilstrækkelig konkurrence. Det bemærkes bl.a., at det bør uddybes, hvad der konkret forstås herved, så kortsigtede driftsøkonomiske forhold ikke kommer i vejen for nødvendige og langsigtede rentable renoveringer. Det foreslås bl.a., at der udarbejdes en definition og tilhørende vejledning til opgørelse af dette, f.eks., at der skal anvendes TCO-beregninger, så det sikres, at drift og vedligeholdelse også indgår i disse beregninger.

SYNERGI og Energiforum Danmark bemærker ligeledes, at det er uklart, hvad der skal forstås ved begrebet "rentable energibesparelserprojekter", der i medfør af høringsudkastets § 14 vil skulle gennemføres af alle ministerier med tilhørende institutioner m.v., i de bygninger, de ejer. Energiforum Danmark bemærker, at det ikke fremgår, hvordan projekterne skal identificeres og af hvem, samt at der mangler en definition af rentabilitet, hvilket kan føre til, at besparelserne ikke gennemføres. SYNERGI bemærker bl.a., at det er vigtigt, at der anlægges holistiske betragtninger og medregnes mangeartede samfundsøkonomiske effekter, som energieffektiviseringer udgør i form af grøn jobskabelse og bedre indeklima med indlærings-, produktions- og sundhedseffekter til følge. Dernæst skal et tidsperspektiv fastlægges. Det anbefales endvidere, at cirkulæret tager højde for hele energibesparelsens levetid vha. bygningsreglementets normalstandarder for beregning af rentabilitet. Det foreslås, at ministerierne som del af den løbende indrapportering, evaluering og justering af energieffektivitetsplanerne undersøger energirenoveringernes effekt på f.eks. medarbejdertrivsel og udvikling i antal sygedage.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker med hensyn til undtagelserne fra energikravene ved indkøb af produkter og tjenesteydelser, køb af bygninger og ved indgåelse af lejeaftale om bygninger, at energikravene udgør en gennemførelse af dele af EU's energieffektivitetsdirektiv, hvoraf der følger en forpligtelse at stille de omhandlede energikrav til den statslige forvaltning. I energispareindsatsen i statens institutioner er der anlagt en mere ambitiøs tilgang, end direktivets bestemmelser forpligter til, idet energikravet ifm. indkøb af produkter og tjenesteydelser og ved indgåelse af lejeaftaler ikke kun finder anvendelse for den statslige forvaltning, men samtlige statslige institutioner, som er omfattet af cirkulærets anvendelsesområde. Af energieffektivitetsdirektivet følger et antal undtagelser fra, hvornår energikravene finder anvendelse, der også danner udgangspunkt for den danske implementering af direktivforpligtelserne, der omfatter bl.a. de tilfælde, hvor det ikke vurderes omkostningseffektivt, økonomisk gennemførligt, generelt bæredygtigt, teknisk egnet, at overholde energikravet, eller, hvor der ikke er tilstrækkelig konkurrence til at overholde energikravet.

EU-Kommissionen har udarbejdet vejledende materiale, Guidance note on Directive 2012/27/EU on energy efficiency, Article 6: Purchasing by public bodies,

hvor bl.a. de nævnte undtagelser uddybes nærmere. Energistyrelsen har med udgangspunkt heri indsat vejledende tekst om, hvordan undtagelserne skal forstås i vejledningen til gældende cirkulære. Denne tekst vil videreføres og uddybes i vejledningen til det nye cirkulære.

Med hensyn til kravet om gennemførelse af rentable energibesparelser bemærkes, at kravet er målrettet ministerier med tilhørende institutioner m.v., der ejer bygninger. Det er således de enkelte institutioner, der skal overholde kravet. I sidste ende er det imidlertid de enkelte ministerier, der skal sikre gennemførelsen af cirkulærets bestemmelser. Der er også i forhold til denne bestemmelse indsat vejledende tekst om, hvordan bestemmelsen skal forstås, herunder rentabilitetsbegrebet, i vejledningen til gældende cirkulære. Også denne tekst vil videreføres og blive uddybet i vejledningen til det nye cirkulære.

7. Øvrige bemærkninger

SYNERGI henviser til "reoveringsbølgen" som lanceret af EU-Kommissionen, hvor SYNERGI bl.a. støtter forslag om krav til reoveringer af alle offentlige bygninger, dvs. også regionale og kommunale bygninger. Hertil bemærkes, at de gerne så, at cirkulæret i højere grad reflekterer intentionen bag EU's energieffektivitetsdirektiv om, at det offentlige skal gå forrest som det gode eksempel inden for energieffektivisering.

Dansk Erhverv foreslår fastsættelse af bindende klimamål for reduktion af drivhusgasudledning parallelt med målene for energieffektiviseringer og krav til statens indkøb, således at det sikres, at alle ministerier med tilhørende institutioner m.v. i staten er med til at fremme udvikling og skalering af nye bæredygtige grønne løsninger. Det anføres, at det vil øge virksomheders evne til at levere innovative grønne løsninger samtidig med, at Danmarks konkurrenceevne styrkes.

Rådet for Grøn Omstilling foreslår, at der som opfølgning på indsatsen hvert andet år, f.eks. i de år, hvor effektiviseringsplanerne skal indberettes, udarbejdes en samlet vurdering af målopfyldelsen, og en vurdering af de enkelte ministeriers indsats. Endvidere bør sanktioner i forhold til manglende overholdelse af cirkulæres bestemmelser overvejes, hvortil det tilføjes, at et middel til at sikre overholdelse kunne være at skrive målopfyldelsen ind i mål- og resultatplanerne for de enkelte ministerier og styrelser.

Energiforum Danmark bemærker, at der ikke er nogen sanktioner i cirkulæret, ligesom der ikke følger midler med til de merudgifter, der måtte være i en anlægsfase, og at der dermed er risiko for, at indsatsen nedprioriteres.

Energistyrelsens bemærkninger og overvejelser

Energistyrelsen bemærker, at Danmark med energispareindsatsen i statens institutioner allerede går foran i forhold til de krav, som der følger af EU's energieffektivitetsdirektiv, ved at have en energispareindsats, der gælder for alle statslige institutioner. Med indførelsen af energieffektivitetsplaner tager Danmark endvidere første skridt til en mere systematisk og dokumenteret tilgang til realisering af energisparepotentialet. Hertil bemærkes, at Energistyrelsen følger udviklingen med evt. ændringer af energieffektivitetsdirektivet som følge af den forestående revision nøje, herunder i lyset af renoveringsbølgen.

Med hensyn til bindende klimamål for reduktion af drivhusgasudledningen bemærkes, at cirkulærets overordnede formål er at udgøre grundlaget for energispareindsatsen i statens institutioner. I energispareindsatsen indgår dog også tydelige elementer af klimatiltag. Der henvises endvidere til Energistyrelsens bemærkninger i afsnit 1.

For så vidt angår opfølgning på og evaluering af indsatsen bemærkes, at det er et centralt element, som indgår som en del af energispareindsatsen i statens institutioner. Idet opfølgningen primært vil blive varetaget af Energistyrelsen fremgår det dog ikke som en bestemmelse i cirkulæret. Hertil kan tilføjes, at Energistyrelsen i 2025 forventer at gennemføre en midtvejsevaluering af energispareindsatsen, hvor der vil blive gjort status på bl.a. opnåelse af energispareforpligtelserne og energieffektivitetsplanerne.

Det kan i øvrigt tilføjes, at energispareindsatsen i statens institutioner ikke indeholder konkrete sanktioner eller sanktionsbeføjelser. Det er ministeriernes ansvar at sikre, at energispareforpligtelserne, herunder ved udarbejdelse af energieffektivitetsplaner, overholdes, og at de tilhørende institutioner efterlever cirkulærets bestemmelser. Folketinget holdes endvidere løbende orienteret om de årlige energibesparelser. Derudover sikrer energieffektivitetsplanerne synlighed og gør indsatsen sporbar, da planerne skal offentliggøres på hvert enkelt ministeries hjemmeside.